Kopie
Vrij van griffierecht - art. 280,2° W.Reg.

Arrestnummer / 1771 / 2021
Repertoriumnummer 2021 / 5283
Datum van uitspraak **16 december 2021**
Rolnummer **2019/CO/524**
Notitienummer parket-generaal **2019/VJ11/615** Notitienummer eerste aanleg

× Niet aan te bieden aan de ontvanger

T.A.

16/02/2023
99.004.

Hof van beroep Brussel

Arrest

15e kamer
correctionele zaken

Aangeboden op
Niet te registreren

In aanwezigheid van het OPENBAAR MINISTERIE de zaak van :

3866 **De GEWESTELIJK STEDENBOUWKUNDIGE INSPECTEUR**, bevoegd voor het grondgebied van handelend in naam van het Vlaamse Gewest, met kantoren te 3000 Leuven, Dirk Boutsgebouw, Diestsepoort 6 bus 93,

eiser tot herstel,
vertegenwoordigd door meester advocaat te loco meester advocaat te

tegen:

3864 **1)** geboren te op wonende te

3865 **2)** geboren te op wonende te

verweerders,
vertegenwoordigd door meester loco meester
beiden advocaat te

*****

1. PROCEDURE

Na :

- vonnis van de 16de kamer van de correctionele rechtbank te Leuven dd. 30 januari 1995,
- arrest van de 13de kamer van het Hof van Beroep te Brussel dd. 20 februari 1996,
- dagvaarding in gedinghervatting van de Gewestelijk Stedenbouwkundige Inspecteur dd. 25 januari 2016 bij het Hof van Beroep te Brussel,
- arrest van de 13de kamer van het Hof van Beroep te Brussel dd. 18 december 2017;

dagvaardde de Gewestelijk Stedenbouwkundige Inspecteur op 13 maart 2018 verweerders tot gedinghervatting voor de correctionele rechtbank te Leuven.

****

2. BESTREDEN BESLISSING

Gezien het hoger beroep ingesteld op :

- 26 maart 2019 door de eiser tot herstel;

tegen een vonnis uitgesproken na tegenspraak door de kamer 16A van de correctionele rechtbank van eerste aanleg te Leuven d.d. 4 maart 2019 dat onder meer als volgt beslist :

De rechtbank verklaart de vordering van de Gewestelijk Stedenbouwkundige Inspecteur zoals bepaald in de geding inleidende dagvaarding lastens en in hun hoedanigheid van algemene rechtsopvolgers van wijlen *onontvankelijk*, ingevolge de verjaring van de mogelijkheid tot uitvoering van de opgelegde herstelmaatregel tot betaling van een meerwaardesom.

De kosten gemaakt door de Gewestelijk Stedenbouwkundige Inspecteur (dagvaarding in gedinghervatting) vallen te zijnen laste.

****

3. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Gehoord het verslag van raadsheer Van Impe.

Gehoord het openbaar ministerie in zijn vordering.

Gehoord de eiser tot herstel in zijn middelen, zoals ter zitting ontwikkeld door meester

Gehoord de beklaagden in hun middelen van verdediging, zoals ter zitting ontwikkeld door meester

Gezien de neergelegde conclusies en stukken.

****

4. BEOORDELING

1.

Het hoger beroep van de gewestelijke stedenbouwkundig inspecteur (hierna: de GSI) is regelmatig naar vorm en tijdig ingesteld.

De GSI heeft tijdig een grievenformulier ingediend, zoals bedoeld in artikel 204 Wetboek van Strafvordering.

De substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen zijn in acht genomen.

2.
De GSI geeft in zijn grievenformulier aan zijn grieven te richten tegen de beslissing in het bestreden vonnis om zijn vordering ten aanzien van en in hun hoedanigheid van algemene rechtsopvolgers van wijlen namelijk de uitvoering van de opgelegde herstelmaatregel tot betaling van een meerwaarde, en meer in het bijzonder de vervanging van de voor de begroting van deze meerwaarde aangestelde gerechtsdeskundige, wegens verjaring onontvankelijk te verklaren.

3.

3.1
Wijlen werd voor de correctionele rechtbank te Leuven vervolgd wegens:

"te sedert de zomer van 1985 en minstens voortdurend tot 15 februari 1994,

In overtreding van art. 44-64 van de wet van 29 maart 1962 gewijzigd door de wet van 22 december 1970, zonder voorafgaandelijke en uitdrukkelijke vergunning van het college van Burgemeester en Schepenen, te hebben gebouwd, in stand gehouden, te hebben afgebroken, herbouwd, en meer bepaald een villa, serre, bergplaatsen en verschillende afsluitingen gelegen te in landschappelijk agrarisch waardevol gebied gekadastreerd thans eigendom van en ".
Bij vonnis van de correctionele rechtbank te Leuven van 30 januari 1995 werd hij strafrechtelijk veroordeeld tot onder meer een geldboete.

Met betrekking tot de herstelvordering, ingeleid door de gemachtigde ambtenaar, werd het volgende beslist:

"Gelet op de vordering van de gemachtigde ambtenaar d.d. 18 maart 1994 met het akkoord van het college van burgemeester en schepenen, van de stad d.d. 28 februari 1994, overgenomen door het Openbaar

Ministerie ter zitting van 19 december 1994, beveelt de beklaagde gevolgen van de inbreuken te doen verdwijnen door het betalen van de meerwaarde die het goed door het misdrijf heeft verkregen, [meer] bepaald door het vervangen van de vroeger bestaande woning, zoals ondermeer aangetoond door de foto gevoegd bij het proces-verbaal van de politie van d.d. 6 mei 1994, door de thans erop bestaande konstrukties.
Gelast de heer architekt, wonende te met opdracht: na partijen verwittigd te hebben, dit is huidige beklaagde en de gemachtigde ambtenaar, p.a. te (verw. gemeente de voormelde meerwaarde te ramen die beklaagde door zijn onwettige verwezenlijking aan de eigendom toevoegde; van zijn verrichtingen een met redenen omkleed verslag op te stellen, aan de voet onder eed bevestigd neer te leggen binnen de 6 maanden vanaf heden;
Stelt de zaak op onbepaalde datum uit voor behandeling van eventuele betwistingen".

Tegen het voormeld vonnis werd door de beklaagde en het openbaar ministerie respectievelijk op 10 februari 1995 en 13 februari 1995 hoger beroep ingesteld.

Bij arrest van het hof van beroep te Brussel van 20 februari 1996 werd de telastlegging als volgt heromschreven:

"A. te hebben gebouwd (volgende bouwwerken vermeld in het PV nr :
-in de loop van de jaren 1985 tot en met 1989: een villa;
-tussen aanvang 1991 en einde 1992: een serre;
-tussen aanvang 1990 en einde 1992: zeven bergplaatsen (sommige "opslagplaats" of "hondenren" genoemd;
-in de loop van de jaren 1989 tot en met 1992 drie afsluitingen (in voormeld PV genoemd respectievelijk "een houten wand", "een muur uit drie betonnen platen hoog" en "een houten wand bestaande uit doorgezaagde halve ronde palen");

B. te hebben in stand gehouden: (de toestand geschapen door het bouwen van) voormelde bouwwerken, vanaf het einde van het bouwen ervan (meer bepaald respectievelijk minstens vanaf begin 1990 voor de villa, minstens vanaf eind 1992 voor de serre en minstens begin 1993 voor de afsluitingen) tot 25.5.1993".

Het bestreden vonnis werd bevestigd mits deze wijzigingen:

"-dat de beklaagde wordt vrijgesproken voor het overige van de oorspronkelijke telastleggingen;

-dat de geldboete wordt herleid tot een geldboete van 500 fr gebracht met opdeciemen op een bedrag van 50.000 fr, bij gebreke van betaling binnen de wettelijke termijn, te vervangen door een gevangenisstraf van DRIE maanden;
-dat de verschuldigde meerwaardesom slechts betrekking heeft op de bouwsels vermeld in de bewezen tenlasteleggingen;
-dat de deskundige niet wordt verplicht de in het bestreden vonnis vermelde personen te verwittigen;
-dat de verdere behandeling van de zaak wordt uitgesteld (niet "voor behandeling van eventuele betwistingen", maar) met betrekking tot de verdere afhandeling van de vordering van de gemachtigde ambtenaar".

Tegen dit arrest werd geen cassatieberoep ingesteld.

3.2
De aangestelde gerechtsdeskundige heeft nooit een verslag opgesteld.

Volgens de GSI is de heer niet langer als architect-deskundige actief.

3.3
overleed op 3 juni 2016.

Op verzoek van de GSI werd op 13 maart 2018 een dagvaarding om te verschijnen voor de correctionele rechtbank te Leuven in gedinghervatting aan en in hun hoedanigheid van erfgenamen van betekend.

In het bestreden vonnis van 4 maart 2019 besliste de correctionele rechtbank te Leuven dat zowel de uitvoering van de bevolen herstelmaatregel als het verlenen van uitvoering aan het arrest van 20 februari 1996 verjaard zijn. Onverminderd de tussengekomen verjaring oordeelde de eerste rechter bovendien dat het aanstellen van een nieuwe deskundige met het oog op het ramen van de meerwaarde, zoals door de GSI gevorderd, niet langer opportuun is.

4.
Het hof stelt vast dat en niet (langer) betwisten de enige rechtsopvolgers van te zijn.

Het geding tegen wijlen wordt ten aanzien van en rechtsgeldig hervat.

5.

5.1

De vordering tot herstel is niet verjaard.

De herstelvordering is een maatregel van burgerlijke aard die tot de strafvordering behoort.

Uit het hogerop geschetste procedureverloop blijkt dat het herstel gevorderd werd vóór het verval van de strafvordering door verjaring én de strafvordering bij de vonnisrechter aanhangig werd gemaakt vóór ze vervallen was, zodat ten deze de strafrechter bevoegd blijft om uitspraak te doen over de herstelvordering.

Artikel 27 V.T.Sv. bepaalde dat wanneer de burgerlijke rechtsvordering te bekwamer tijd is ingesteld, de verjaring niet meer loopt tegen de eiser, totdat een in kracht van gewijsde gegane beslissing het geding heeft beëindigd.
Bij wet van 10 juni 1998 tot wijziging van sommige bepalingen betreffende de verjaring werd artikel 27 V.T.Sv. afgeschaft en werd artikel 26 V.T.Sv. gewijzigd (B.S. 17 juli 1998). Artikel 26 V.T.SV. bepaalt thans dat de burgerlijke rechtsvordering volgend uit een misdrijf verjaart volgens de regels van het Burgerlijk Wetboek of van de bijzondere wetten die van toepassing zijn op de rechtsvordering tot vergoeding van schade.
Die bepaling is, samen met de gemeenrechtelijke schorsings- en stuitingsgronden betreffende burgerlijke rechtsvorderingen die volgen uit een misdrijf, van toepassing op de herstelvordering (huidig artikel 6.3.3, §2, tweede lid, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening; voorheen artikel 6.1.41, §5, tweede lid, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening; voorheen artikel 149, §3, tweede lid, van het Decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening).
Dit betekent dat van zodra de rechter, bij wie de strafvordering aanhangig is gemaakt, kennis heeft genomen van de keuze van de handhavende overheid met betrekking tot de door het algemeen belang vereiste herstelvorm er, conform artikel 2244 (oud) B.W., sprake is van een burgerlijke stuiting, waarbij stuiting niet zoals bij de verjaring van de strafvordering impliceert dat een nieuwe termijn begint te lopen, maar wel dat de verjaringstermijn vanaf dat ogenblik niet meer loopt en de vordering niet meer kan verjaren.

Dit is in onderhavige procedure het geval.

Het feit dat de GSI aanvankelijk niet optrad als formele procespartij om de herstelvordering te benaarstigen, doet daaraan geen afbreuk. Dat de GSI pas formeel tussenkwam middels de dagvaarding in gedinghervatting heeft geen nieuwe vordering aanhangig gemaakt. Hij zette enkel de oorspronkelijke, tijdig ingestelde herstelvordering voort.

5.2

De vordering tot tenuitvoerlegging van het arrest van 20 februari 1996 is evenmin verjaard.

De rechtsvordering tot tenuitvoerlegging van een rechterlijke beslissing (de 'actio judicati') is sedert de inwerkingtreding van de voormelde Verjaringswet van 10 juni 1998 onderworpen aan de tienjarige verjaringstermijn van artikel 2262bis § 1, eerste lid (oud) B.W..

De 'actio judicati' veronderstelt dat aan de rechterlijke beslissing een veroordeling is gekoppeld waardoor een plicht ontstaat voor de veroordeelde en een recht ten voordele van wie de veroordeling is uitgesproken.

Bij arrest van 20 februari 1996 werd geen definitieve eindbeslissing genomen maar werd de verdere behandeling van de zaak, met name wat de herstelvordering betreft, naar een onbepaalde datum uitgesteld.
In het arrest van 20 februari 1996 werd enkel en alleen de aanstelling van een deskundige, teneinde de meerwaarde te ramen, bevestigd.
Er kan dan ook onmogelijk worden gesteld dat aan die uitspraak een veroordelingskracht is verbonden waardoor een executieplicht is ontstaan voor wijlen (en diens rechtsopvolgers) en een executierecht voor de herstelvorderende overheid.

5.3
De vordering van de GSI is niet verjaard en ontvankelijk. Het bestreden vonnis moet teniet worden gedaan. Overeenkomstig artikel 215 Wetboek van Strafvordering beslist het hof mede over de zaak zelf.

Er is geen reden om ambtshalve andere grieven van openbare orde op te werpen zoals bedoeld in artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering.

6.

6.1
Volgens en is er wat de GSI betreft sprake van rechtsmisbruik.

6.2
Er is slechts sprake van rechtsmisbruik indien het recht wordt uitgeoefend op een wijze die kennelijk de grenzen te buiten gaat van een normale uitoefening van dat recht.
In die zin is er rechtsmisbruik wanneer het recht wordt uitgeoefend met het oogmerk om te schaden, of zonder redelijk belang, dan wel wanneer bij de uitoefening van het recht wordt geopteerd voor een wijze die onnodig schadelijk is

of er schade wordt veroorzaakt die buiten alle verhouding staat met het bekomen voordeel.

Als een schuld van burgerlijke aard ontstaan uit de persoonlijke aansprakelijkheid van wijlen behoort de verplichting tot herstel van de schade ontstaan door het stedenbouwmisdrijf tot het passief van zijn nalatenschap, die overgaat op zijn rechtsopvolgers.
en zijn bijgevolg als enige erfgenamen van wijlen ertoe gehouden de door de GSI gevorderde herstelmaatregel uit te voeren, ook al zijn ze geen eigenaars meer van het onroerend goed waarop de misdrijven in kwestie betrekking hebben.

Het hof stelt vast dat de GSI in de huidige procedure slechts overgaat tot hervatting van een geding dat reeds aanhangig was maar met betrekking tot de herstelvordering nog niet definitief beslecht werd.
De GSI heeft wel degelijk het vereiste belang. Zijn vordering strekt er niet toe en heeft niet tot gevolg aan de overtreder enkel en alleen of buitenproportioneel schade toe te brengen. De bewering inzake het verschuldigd worden van een rechtsplegingsvergoeding mist feitelijke grondslag, nu de GSI geen aanspraak maakt op een rechtsplegingsvergoeding.
Dat al een zeer lange tijd is verlopen sinds de beslissing tot aanstelling van een deskundige om een meerwaarde te bepalen, brengt niet mee dat het reactiveren van het geschil inzake de herstelvordering de grenzen van een aanvaardbare rechtsuitoefening door een normale, zorgvuldige eiser in dezelfde omstandigheden te buiten gaat. Al die tijd hebben de oorspronkelijke beklaagde en zijn rechtsopvolgers genoten van de bewezen verklaarde stedenbouwkundige inbreuken en nagelaten gevolg te geven aan de bij definitieve rechterlijke beslissing vastgelegde plicht de onrechtmatig gecreëerde situatie te herstellen. Nu hun herstelplicht vaststond op basis van een in kracht van gewijsde gegane rechterlijke beslissing, kunnen zij niet voorhouden dat zij een rechtmatig vertrouwen hadden niet meer tot herstel te moeten overgaan.

In die omstandigheden kan de GSI bezwaarlijk rechtsmisbruik worden verweten.

7.

7.1
Volgens en heeft de GSI de medewerkingsplicht waarvan sprake in artikel 972bis Ger.W. geschonden.

7.2
Het staat vast dat de GSI bij de procedure die geleid heeft tot de aanstelling van de gerechtsdeskundige geen procespartij was.

Bovendien heeft dit hof bij arrest van 20 februari 1996 de aanstelling van de gerechtsdeskundige bevestigd, zonder dat deze laatste nog verplicht werd om de in de bestreden beslissing vermelde personen te verwittigen.
De gemachtigde ambtenaar, als rechtsvoorganger van de GSI, zou bijgevolg niet geïnformeerd zijn geworden omtrent de eventuele aanvang en het verdere verloop van het deskundigenonderzoek.

Ten onrechte wordt door en aan de GSI, als zogenaamd 'meest gerede partij', een gebrek aan medewerking verweten.

8.
Zelfs bij afwezigheid van een wettige en ontvankelijke herstelvordering heeft het hof thans de bevoegdheid om een eigen herstelvordering te nemen in functie van het ambtshalve opleggen van het benodigde herstel (art. 6.3.1., § 1, VCRO, zoals gewijzigd bij wet van 25 april 2014, in werking getreden op 1 maart 2018). Daarbij moet de prioriteitenorde van artikel 6.3.1, §1, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening worden gerespecteerd.

Bij arrest van dit hof van 20 februari 1996 werd evenwel definitief beslist dat wijlen de gevolgen van de stedenbouwkundige inbreuken diende te herstellen door het betalen van de meerwaarde die het goed door het misdrijf heeft verkregen.

Het hof stelt vast dat de vervanging van de aangestelde gerechtsdeskundige om de meerwaarde te ramen, zoals gevraagd door de GSI, niet meer aan de orde is aangezien deze actueel door het hof moet begroot worden overeenkomstig de artikelen 14, 15 en 16 van het Besluit van 9 februari 2018 van de Vlaamse Regering betreffende de handhaving van de ruimtelijke ordening en tot wijziging en opheffing van diverse besluiten ('Handhavingsbesluit Ruimtelijke Ordening van 9 februari 2018').

Om voormelde reden worden de partijen uitgenodigd om het oorspronkelijk strafdossier, de initiële herstelvordering en alle andere relevante stukken (zoals foto's, grond- en bouwplannen,..) die het hof moeten toelaten om de meerwaarde te bepalen, over te leggen.

Het behoort de partijen toe te laten omtrent de overgelegde stukken en de waardebepaling standpunt in te nemen.

Het hof heropent daartoe de debatten.

OM DEZE REDENEN,
HET HOF,

RECHTSPREKEND NA TEGENSPRAAK;

Gezien de in het bestreden vonnis aangehaalde wetsbepalingen alsook de artikelen:

- 24 en 25 van de wet van 15 juni 1935 betreffende het gebruik der talen in gerechtszaken;
- 210, 211 en 215 van het Wetboek van Strafvordering;

Verklaart het hoger beroep van de GEWESTELIJKE STEDENBOUWKUNDIGE INSPECTEUR ontvankelijk;

Doet het bestreden vonnis teniet;

En, evocerend, opnieuw rechtsprekend;

Zegt voor recht dat het geding tegen wijlen voorwerp van het vonnis van de correctionele rechtbank te Leuven van 30 januari 1995, zoals bevestigd door het arrest van dit hof van 20 februari 1996, wordt hervat door en in hun hoedanigheid van algemene erfopvolgers van ;

Verklaart de vordering van de GEWESTELIJKE STEDENBOUWKUNDIGE INSPECTEUR tot vervanging van de aangestelde gerechtsdeskundige om de meerwaarde te begroten ontvankelijk maar ongegrond;

Alvorens verder recht te doen;

Heropent de debatten om de aangehaalde reden;

Nodigt de partijen uit de door het hof gevraagde stukken over te maken aan de andere partijen en neer te leggen ter griffie uiterlijk op 31 maart 2022;

Zegt dat de GEWESTELIJKE STEDENBOUWKUNDIGE INSPECTEUR en het openbaar ministerie hun conclusies zullen overmaken aan en en op de griffie zullen neerleggen uiterlijk op 1 december 2022;

Zegt dat en hun conclusies zullen overmaken aan de GEWESTELIJKE STEDENBOUWKUNDIGE INSPECTEUR en het openbaar ministerie en op de griffie zullen neerleggen uiterlijk op 16 januari 2023;

Zegt dat de zaak op de zitting van **16 februari 2023** om 09.00 uur stipt verder zal worden behandeld;

Houdt de beslissing over de kosten aan.

****

Aldus gevonnist door :

- de heer raadsheer, d.d. voorzitter,
- de heer raadsheer,
- de heer raadsheer,

magistraten van de 15de kamer van het hof van beroep te Brussel die aan de beraadslaging hebben deelgenomen en het beraad hebben beëindigd,

en uitgesproken (conform artikel 782 bis Ger. W.) door de voorzitter, de heer B. De Gryse, in openbare terechtzitting van **16 december 2021** waar aanwezig waren :

- de heer raadsheer, d.d. voorzitter,
- mevrouw gedelegeerd substituut-procureur-generaal,
- de heer griffier,